

Uzasadnienie

do projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025 – 2034 w związku z art. 42 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Przy sporządzaniu projektu Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025 – 2034 (projekt PUL) zapewniono społeczeństwu udział w postępowaniu poprzez:

1. Ogłoszenie w dniu 29 kwietnia 2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Warszawie o planowanym posiedzeniu Komisji Założeń Planu (KZP) w celu ustalenia założeń projektu PUL;
2. Rozesłanie informacji o KZP do przedstawicieli urzędów, samorządów, przedsiębiorców leśnych oraz organizacji zainteresowanych gospodarką leśną i ochroną przyrody w lasach nadleśnictwa;
3. Ogłoszenie w dniu 28 czerwca 2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Warszawie o możliwości składania uwag do protokołu z KZP;
4. Ogłoszenie w dniu 16 sierpnia 2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Warszawie o braku uwag do protokołu z posiedzenia Komisji Założeń Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034;
5. Podanie do publicznej wiadomości w BIP RDLP i lokalnej prasie informacji o:
 - a) przystąpieniu do opracowania projektu planu ul.,
 - b) możliwościach zapoznania się z „Załoženiami do sporządzenia projektu planu ul.” oraz o miejscu ich wyłożenia do wglądu,
 - c) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie termin ich składania,
 - d) właściwości dyrektora RDLP do rozpatrywania uwag i wniosków;
6. Rozesłanie zaproszeń na NTG do przedstawicieli urzędów, samorządów, przedsiębiorców leśnych oraz organizacji zainteresowanych gospodarką leśną i ochroną przyrody w lasach nadleśnictwa;
7. Decyzja nr 40 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie z dnia 29 lipca 2024 r. w sprawie powołania Zespołu Lokalnej Współpracy w Nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka;
8. Ogłoszenie w BIP RDLP w Warszawie o Zespole Lokalnej Współpracy (ZLW);
9. Ogłoszenie w dniu 2 stycznia 2025 r. w BIP RDLP w Warszawie o możliwości zapoznania się z projektem PUL wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i protokołem z posiedzenia Narady Techniczno – Gospodarczej;
10. Zamieszczenie w lokalnej prasie ogłoszenia o możliwości zapoznania się z projektem PUL wraz z prognozą oddziaływania tego planu na środowisko, w siedzibie Nadleśnictwa, w terminie 21 dni od dnia ukazania się ogłoszenia.
11. Ogłoszenie w dniu 10 marca 2025 r. w BIP RDLP o możliwości zapoznania się z opinią RDOŚ do projektu PUL.

Na posiedzeniach KZP i NTG zaproszeni goście zabierali głos, a zapis dyskusji znajduje się w protokołach z KZP i NTG, stanowiących załączniki do tomu I PUL – elaboratu (str. 351, 390).

Korespondencja dotycząca uwag do projektu PUL znajduje się w załącznikach do niniejszego Uzasadnienia.

Opinia ZLW jest załącznikiem do niniejszego Uzasadnienia.

Tomasz Józwiak
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Warszawie
/podpisano elektronicznie certyfikatem
kwalifikowanym/

Załącznik Nr 1. Uwagi do projektu PUL

Szanowny Panie Dyrektorze,

po zapoznaniu się z dokumentacją dotyczącą Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034 w trybie konsultacji społecznych zwracam się z wnioskiem o weryfikację projektu z uwzględnieniem następujących założeń:

I. Skorygowanie Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034 poprzez:

1. Wyznaczenie obszarów do utworzenia rezerwatów przyrody w:

- Puszczy Białej;
- Dolinie Dolnego Bugu;
- Ostoi Nadbużańskiej.

Rezerwat przyrody jest jednym z najefektywniejszych działań na rzecz zachowania bioróżnorodności. Pozostawienie tak dużego kompleksu leśnego oraz obszarów nad unikatową na skalę Europy, nieuregulowaną rzeką Bug bez zaplanowania obszarów na rezerваты przyrody w dobie masowego wymierania gatunków zwierząt i roślin to błąd.

2. Wyznaczanie skutecznych stref ochrony siedlisk cennych przyrodniczo.

Z trzech stref ochronnych dla bociana czarnego nie pozostało żadne. Oznacza to, że działania te były nieskuteczne. Ustanowiono uprzednio najprawdopodobniej zbyt małe strefy o łącznej ochronie 17,5 ha. Przy bardzo intensywnej gospodarce leśnej, w tym wycinaniu całych połaci lasu na 85 % puszczy, dla tak skrytego ptaka zaplanowany sposób ochrony był skazany na niepowodzenie. Ważne jest pozostawienie istniejącej strefy ochronnej dla bielika.

3. Nie wycinanie najstarszych drzew, w których ptaki mogą robić dziuple, a także wywieszanie i czyszczenie budek lęgowych różnych typów.

W korespondencji z nadleśnictwem w 2024 r. poinformowano mnie, że odchodzi się od wieszania budek lęgowych na rzecz pozostawiania starych drzew. Tymczasem wycina się całe połacie puszczy nie zostawiając drzew, a budek się nie wieszają. W efekcie nawet w maju nie słychać już śpiewających ptaków w wielu rejonach puszczy, którą eksploruję od 19 lat z jednakową, prawie cotygodniową intensywnością, zatem mam skalę porównawczą.

II. Weryfikację planu lasów o zwiększonej funkcji społecznej oraz ustanowienie lasów społecznych na obrzeżach miast i miejscowości głównie Ostrów Mazowiecka, Brok, Grabownica i Bojany bez wyłączeń.

Są to obszary, z których najczęściej korzystają mieszkańcy. Obecna propozycja, zgodnie z którą jeden obszar leśny najbliższy miejscowości będzie lasem o zwiększonej funkcji społecznej, a drugi tuż obok nie będzie takim lasem jest nielogiczna. Obrzeża lasów to miejsca największej koncentracji ptaków i innych zwierząt, zatem pozostawienie w całości obrzeży puszczy bez wyłączeń przynajmniej przy miejscowościach byłoby korzystne zarówno dla ludzi jak i zwierząt.

Panie Dyrektorze, biorąc pod uwagę mapę rezerwatów przyrody województwa mazowieckiego obszar Bugu i Puszczy Białej jest rejonem przyrodniczo słabo chronionym z niewielką ilością małych rezerwatów. Dobrym kierunkiem i świetnym przykładem porozumienia między instytucjami jest nowo utworzony rezerwat „Fidest” w gminie Wyszki na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo Drewnica. Sprawy ochrony przyrody nie pomoże natomiast brak zaplanowania rezerwatów przyrody w Nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka oraz jego słaby plan lasów społecznych.

Poprawa wyżej wymienionych planów jest warta opóźnienia we wprowadzeniu ich w życie. Proszę o stosową reakcję w celu ochrony tego ważnego przyrodniczo rejonu Mazowsza.

Z poważaniem

Artur Gniadek

Załącznik Nr 2. Odpowiedź na uwagi do projektu PUL

Warszawa, dnia 11-02-2025

Zn.spr.: ZU.6004.2.2024

Sz. P.
Artur Gniadek
e-mail

W odpowiedzi na Pana wiadomość e-mail z dnia 19 stycznia 2025 r. w sprawie konsultacji Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie informuje, jak poniżej:

I. Skorygowanie Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034 poprzez:

1. Wyznaczenie obszarów do utworzenia rezerwatów przyrody w Puszczy Białej, Dolinie Dolnego Bugu, Ostoi Nadbużańskiej. Rezerwat przyrody jest jednym z najefektywniejszych działań na rzecz zachowania bioróżnorodności. Pozostawienie tak dużego kompleksu leśnego oraz obszarów nad unikatową na skalę Europy, nieuregulowaną rzeką Bug bez zaplanowania obszarów na rezerваты przyrody w dobie masowego wymierania gatunków zwierząt i roślin to błąd.

Lasy Państwowe wspierają tworzenie nowych rezerwatów przyrody na terenach stanowiących własność Skarbu Państwa w zarządzie poszczególnych nadleśnictw. Odzwierciedleniem działań zmierzających do zwiększenia liczby nowych rezerwatów przyrody jest projekt prowadzonych przez PGL LP pn.: „100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych”. Obszar taki musi posiadać odpowiednie wartości przyrodnicze, które predysponują go do objęcia ochroną w formie rezerwatu przyrody (obejmować powinien obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi – art. 13 ustawy o ochronie przyrody). Decyzję czy dany obszar zasługuje na objęcie go przedmiotową formą ochrony przyrody podejmuje właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Aktualnie na terenie Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka, z inicjatywy nadleśnictwa, procedowane jest przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie (RDOŚ w Warszawie) utworzenie rezerwatu przyrody „Stawy Osuchowskie” o powierzchni około 46 ha. Planowany termin utworzenia rezerwatu to pierwsza połowa 2025 r. Z informacji jakie posiada Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie brak jest propozycji utworzenia innego rezerwatu przyrody na terenie Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka. Wyznaczenie obszarów do utworzenia rezerwatów przyrody, o które Pan wnioskuje musi opierać się na konkretnych przesłankach – obszar taki musi charakteryzować się wysokimi wartościami przyrodniczymi. Mając, na uwadze powyższe nie jesteśmy w stanie przychylić się do przedmiotowego postulatu.

Jednocześnie podkreślić należy, że o fakcie powołania rezerwatu przyrody decyduje właściwy kompetencyjnie organ, tj. RDOŚ (w omawianym przypadku RDOŚ w Warszawie), który poddaje analizie zgłaszane do niego propozycje.

2. Wyznaczanie skutecznych stref ochrony siedlisk cennych przyrodniczo. Z trzech stref ochronnych dla bociana czarnego nie pozostało żadne. Oznacza to, że działania te były nieskuteczne. Ustanowiono uprzednio najprawdopodobniej zbyt małe strefy o łącznej ochronie 17,5 ha. Przy bardzo intensywnej gospodarce leśnej, w tym wycinaniu całych połaci lasu na 85 % puszczy, dla tak skrytego ptaka zaplanowany sposób ochrony był skazany na niepowodzenie. Ważne jest pozostawienie istniejącej strefy ochronnej dla bielika.

W Nadleśnictwie Ostrów Mazowiecka aktualnie występuje ustanowiona przez RDOŚ w Warszawie strefa ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania dla bielika. Trend populacji bociana czarnego w skali kraju jest spadkowy wg prowadzonego przez GIOŚ programu – Monitoring Pospolitych Ptaków. Przez lata realizacji programu obserwowany jest trend wzrostowy populacji bielika, natomiast trend spadkowy stwierdzono u bociana czarnego (<https://monitoringptakow.gios.gov.pl/>). Zwiększenie populacji bielika może być jednym z powodów wycofywania się bociana czarnego z obszaru. Jako ptak duży, bocian czarny praktycznie nie ma wrogów naturalnych. Jedynym drapieżnikiem zdolnym do zaatakowania dorosłego bociana jest bielik. <https://www.bocian.org.pl/bocian-czarny/zagrozenia>. Dlatego też prawdopodobnie w PZO dla obszaru Natura 2000 jako cel ochrony RDOŚ w Warszawie wskazał utrzymanie populacji lęgowej w całej Puszczy Białej na poziomie minimum 10 par (stan niezadowolający – U1).

Aktualnie w porozumieniu z Ministerstwem Klimatu i Środowiska w ramach PGL Lasy Państwowe zainicjowany został nowatorski proces wyznaczania obszarów cennych przyrodniczo (OCP). W ramach OCP zaproponowano wyróżnienie kryterium 1, gdzie nie będą prowadzone prace gospodarcze oraz OCP i kryterium 2 gdzie prace leśne będą ulegały modyfikacji w sposób mający wzmocnić ochronę zasobów przyrodniczych znajdujących się na danym terenie.

W skład OCP kryterium 1 wchodzi głównie najcenniejsze siedlisk przyrodnicze (priorytetowe) oraz wilgotne siedliska (siedliska bagienne – Bb, BMb, LMb, Ol w 3. wariacie uwilgotnienia; bagna; torfowiska; siedliska zalewowe – Lł (lasy lęgowe), OLJ (olisy jesionowe) w 2. wariacie uwilgotnienia). Obszary te będą mogły potencjalnie stanowić ostoję m.in. dla bociana czarnego, który ma szansę z powrotem odbudować na terenie Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka swoje stanowiska lęgowe.

3. *Nie wycinanie najstarszych drzew, w których ptaki mogą robić dziuple, a także wywieszanie i czyszczenie budek lęgowych różnych typów. W korespondencji z nadleśnictwem w 2024 r. poinformowano mnie, że odchodzi się od wieszania budek lęgowych na rzecz pozostawiania starych drzew. Tymczasem wycina się całe połacie puszczy nie zostawiając drzew, a budek się nie wiesza. W efekcie nawet w maju nie słychać już śpiewających ptaków w wielu rejonach puszczy, którą eksploruję od 19 lat z jednakową, prawie cotygodniową intensywnością, zatem mam skalę porównawczą.*

Nadleśnictwo jest zobligowane do pozostawiania wszystkich zauważonych drzew dziuplastych (wyjątek drzewa stanowiące zagrożenie dla życia i mienia ludzkiego). W przypadku wykonywania cięć rębnych nadleśnictwo jest zobligowane przepisami wewnętrznymi (co zostało następnie przeniesione do prawa krajowego), do pozostawiania minimum 5% powierzchni starodrzewu do naturalnego rozpadu. W miejscach takich następuje powolne zamieranie drzew i naturalna wymiana starszego pokolenia na młodsze. Zapewnia to pewną akumulację drzew, które są atrakcyjne do zasiedlenia przez ptaki z grupy dziuplaków.

Należy również podkreślić, że duża część Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka jest objęta ochroną w formie obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007. Zgodnie z obowiązującym Planem Zadań Ochronnych (PZO) dla przedmiotowego obszaru, w przypadku wykonywania cięć rębnych i trzebieży, pracownicy nadleśnictwa, poza ww. 5% starodrzewu do naturalnego rozpadu oraz drzewami dziuplastymi, muszą pozostawiać w przypadku występowania w składzie gatunkowym użytkowanego drzewostanu przestoje dębów i sosen w liczbie kilku sztuk na 1 ha na siedliskach borowych. Również te drzewa zwiększają liczbę potencjalnych miejsc do wykucia dziupli przez ptaki zaliczane do dziuplaków.

Mając na uwadze powyższe, odchodzi się od wieszania skrzynek lęgowych szczególnie w miejscach gdzie występują drzewa sprzyjające powstawaniu dziupli. Podstawą tego podejścia jest założenie, że naturalne schronienia – dziuple, są lepszym miejscem lęgowym niż skrzynki lęgowe. Należy jednak podkreślić, że w przypadku gdy występują miejsca akumulacji młodszych drzewostanów bez jednostkowo występujących drzew starszych, należy uznać za zasadne zawieszenie budek lęgowych.

II. Weryfikację planu lasów o zwiększonej funkcji społecznej oraz ustanowienie lasów społecznych na obrzeżach miast i miejscowości głównie Ostrów Mazowiecka, Brok, Grabownica i Bojany bez wyłączeń. Są to obszary, z których najczęściej korzystają mieszkańcy. Obecna propozycja, zgodnie z którą jeden obszar leśny najbliższy miejscowości będzie lasem o zwiększonej funkcji społecznej, a drugi tuż obok nie będzie takim lasem jest nielogiczna. Obrzeża lasów to miejsca największej koncentracji ptaków i innych zwierząt, zatem pozostawienie w całości obrzeży puszczy bez wyłączeń przynajmniej przy miejscowościach byłoby korzystne zarówno dla ludzi jak i zwierząt.

Poszczególne lokalizacje Lasów o zwiększonej funkcji społecznej zostały wskazane przez członków Zespołu Lokalnej Współpracy do projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034, w którego skład weszli przedstawiciele: samorządów, zakładów usług leśnych i osoby fizyczne. Notatki z prac zespołu są dostępne na stronie: <https://www.gov.pl/web/nadlesnictwo-ostrow-mazowiecka/plan-urzadzania-lasu>

Lasy o zwiększonej funkcji społecznej wyznaczono na około 900 ha gruntów leśnych. W trosce o potrzebę zachowania stabilności drzewostanu i stałego zwiększania jego odporności na trudne dla gospodarki leśnej czynniki biotyczne i abiotyczne (w tym zmiany klimatu) oraz wychodząc naprzeciw oczekiwaniom lokalnej społeczności, w większości przypadków prace związane z gospodarką leśną skupią się na wykonaniu zabiegu trzebieży późnej. W kilku wydzieleniach drzewostanowych, wykorzystując ekologiczne właściwości gatunków drzew je tworzących, zaproponowano zastosowanie rębni o długim, ponad dwudziestoletnim okresem stopniowego odmłodzenia lub przebudowy drzewostanu.

W trakcie przygotowywania Projektu Planu Urządzenia Lasu dołożono wszelkich starań, aby projekt ten był zgodny w wszystkich aktualnymi Planami Zadań Ochronnych, rozporządzeniami, zarządzeniami oraz wytycznymi do prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej z naciskiem na ochronę przyrody.

W związku z powyższym nie ma podstaw do zmiany zapisów w projekcie Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka na lata 2025-2034.

Z poważaniem,
Tomasz Józwiak
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w
Warszawie
/podpisano elektronicznie certyfikatem kwalifikowanym/